СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТ НА НАРЕДБА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „ПОДПОМАГАНЕ НА ЛИЦА ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ“

№	**Дата и начин на постъпване на становището** (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	**Име на лице/наименование ЮЛ**	**Декларирани данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица**	**Предложения и становища**	**Приети/ неприети**	**Мотиви**
1.	**Даниел Топалов** **(предложението е постъпило на 06.08.2026г. на Портала за обществени консултации : https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12566)**		☒ Лицето действа от свое име ☐ Лицето защитава позиция от името на друго лице/група лица: ….	**1. 1. Дублиран текст в чл. 3. Разпоредбата гласи: „…се разработват се разработват учебни планове…". Повторението противоречи на изискването за точен и ясен език по чл. 9, ал. 1 от Закона за нормативните актове (ЗНА).**	Приема се	

				2. Дублиране на ЕРУ 7.2 и ЕРУ 7.3. Резултат от учене 7.2 („Въвежда и актуализира данни в електронни регистри") и 7.3 („Въвежда и актуализира данни в електронни системи") са съдържателно идентични — знанията, уменията и компетентностите се повтарят почти дословно. Двете единици следва да се обединят.	Приема се	
				3. Множество езикови грешки в приложението: „автомността" вместо „автономността" (многократно в ЕРУ 11), „извъшване" (ЕРУ 14.1), „представилите на общността" (ЕРУ 15), „промяна в режима у социалната среда" и „трудови у общностни дейности" (ЕРУ 12). За стандарт, който сам поставя изисквания за грамотна писмена комуникация (ЕРУ 3), това е недопустимо.	Приема се	
				4. Несъответствие в заглавието на т. 3 от ДОС — озаглавена е „…за придобиване на		

				трета степен", а обхваща втора и трета степен съгласно чл. 2 и таблицата в самата точка.	Приема се	
				5. Непопълнени реквизити. Проектът е публикуван с placeholder „№ ……" и без дата; на портала липсва консултационен документ. Моля при обнародване всички реквизити да бъдат попълнени, а справката за постъпилите предложения — публикувана в срок с мотиви за неприетите предложения съгласно чл. 26, ал. 5 ЗНА.	Не се приема	Предложението не се отнася до съдържанието на разработения проект на държавен образователен стандарт (ДОС) за придобиване на квалификация по професия, а до реквизитите и съпътстващите документи при публикуването му за обществено обсъждане. Посочените реквизити и документи се попълват и публикуват в съответствие с приложимите нормативни изисквания на съответния етап от процедурата по приемане и обнародване на нормативния акт.
				6. Необоснованост на финансовата обосновка. Мотивите твърдят, че „не са	Не се приема	Препоръката се отнася до

				необходими финансови средства", докато т. 5 от ДОС изисква компютърен кабинет с компютър и специализиран софтуер за всеки обучаван, кабинет за чужд език с аудио-визуална техника, електронни дъски и оборудвани помещения за практика. За държавните и общинските обучаващи институции това са реални бюджетни разходи. Съгласно чл. 28, ал. 2, т. 3 ЗНА мотивите трябва да съдържат действителна оценка на финансовите средства. Препоръчвам и изготвяне на частична предварителна оценка на въздействието като добра регулаторна практика.		финансовата обосновка към проекта и не засяга съдържанието на разработения проект на ДОС. Изискванията към материалната база, включени в проекта на ДОС, са част от условията за провеждане на обучението и не представляват самостоятелно финансово задължение, произтичащо от наредбата.
				7. Непълен анализ за съответствие с правото на ЕС. Твърдението, че „не се въвеждат разпоредби от европейското право", е несъстоятелно. Стандартът: (а) изрично реферира нива 3 и 4 по Европейската квалификационна рамка (Препоръка на Съвета 2017/С 189/03); (б) в ЕРУ 4.3 директно въвежда изисквания по Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR); (в) следва подхода „резултати от учене" по Препоръката на Съвета от 24.11.2020 г. относно ПОО и рамката EQAVET; (г) засяга задължения по Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ), ратифицирана и от България, и	Не се приема	Проектът на наредба е разработен в съответствие с приложимата национална нормативна уредба, като при определяне на съдържанието на ДОС са отчетени и относимите европейски подходи в областта на професионалното образование и обучение. Позоваването на нива по Европейската

				от ЕС. Справката следва да отрази съотносимостта поне с тези актове.		квалификационна рамка и прилагането на подхода, основан на резултатите от ученето, не представляват въвеждане на разпоредби от правото на Европейския съюз, а отразяват съобразяване с препоръчителни европейски инструменти. Регламент (ЕС) 2016/679 се прилага пряко и не подлежи на транспониране.
				8. Дефиниционен подход към уязвимостта. Раздел 2 дефинира уязвимостта предимно чрез лични характеристики на лицата. Съвременният европейски подход (вкл. терминологията на ЕСП и Насоките за преход от институционална към общностна грижа) третира уязвимостта като ситуация — резултат от бариери пред достъпа до права и услуги, а не като присъщо качество. Предлагам терминологично прецизиране към „лица в	Не се приема	При разработването на проекта на ДОС, понятието „уязвимост“ е разгледано през призмата на индикаторите за идентифициране и оценяване на уязвимостта – при какви обстоятелства

				ситуация на уязвимост", което е и по-малко стигматизиращо, и вече частично използвано в ЕРУ 12 и ЕРУ 15 от самия проект — т.е. проектът е вътрешно непоследователен.		и ситуации тя възниква и до какви последващи рискове и ситуации може да доведе. Целта е обучаемият да придобие умения да разпознава и оценява тези индикатори, което е необходимо условие за предоставяне на адекватна, последователна и индивидуално съобразена подкрепа. Поради тази причина, проектът на ДОС във втора степен на професионална квалификация (СПК) е структуриран с фокус върху разпознаването и оценяването на ситуациите на уязвимост, а в трета СПК надгражда тези знания и умения с подготовка за предоставяне на подкрепа. Приложеният подход е съобразен с принципите на индивидуалния подход и

						индивидуалната оценка на потребностите, заложени в Закона за социалните услуги. В проекта на ДОС не е поставяна цел за изчерпателно изброяване на всички лица и групи, които могат да попаднат в ситуация на уязвимост, тъй като възниква риск от допускане на пропуск. Въз основа на изложените обстоятелства е възприет ситуационният подход, при който акцентът е поставен върху идентифицирането и оценяването на конкретна ситуация и потребности на лицето.

				9. Липсващи ключови компетентности спрямо европейската практика: **Закрила и safeguarding — разпознаване и докладване на насилие и експлоатация е разпръснато (ЕРУ 5.2, 10.3), но липсва като систематичен, оценяван резултат с препратка към Закона за закрила на детето и Директива 2011/93/ЕС;**	Не се приема	По първото предложение в т. 9 - специфичната професионална подготовка в проекта на ДОС е структурирана на принципа на последователно надграждане на знанията, уменията и компетентностите. Придобитите знания, умения и компетентности във втора и трета СПК са базови, като при необходимост от специализирана подготовка за работа с конкретна целева група, последната може да се придобие чрез обучение в съответната специалност в системата на висшето образование. По повод изложените мотиви не се приема предложението за изчерпателно дефиниране на „уязвимите групи“,

				Деинституционализация и независим живот (чл. 19 КПХУ) — ЕРУ 11 и 12 засягат темата, но без изрична концептуална рамка;	**Не се приема**	тъй като не съответства на възприетия в проекта на ДОС ситуационен и компетентностен подход. Темата за деинституционализацията и независимия живот е застъпена в Единица резултат от учене (ЕРУ) 11 „Комплексна подкрепа за независим и достоен живот в общността“ и ЕРУ 12 „Съдействие за прилагане на мерки за социална защита и подкрепа на лица в ситуация на уязвимост“, като е интегрирана последователно чрез резултати от ученето (РУ) - свързани със самостоятелността, социалното включване и активното участие в общността, достъпа до подходящи услуги и подкрепа, индивидуалния

						подход, интегрираната подкрепа и осигуряването на безопасен и пълноценен живот. Включването на резидентната грижа в РУ 12.3 „Подпомага адаптацията и подкрепата на лицето при ползване на резидентна грижа“, също е разгледано в контекста на адаптацията, подкрепящата и безопасна среда и благополучието на лицето. В РУ 12.4 „Подпомага интегрираната подкрепа за самостоятелен, безопасен и пълноценен живот в общността“ надгражда този подход с подчертан фокус върху самостоятелния, безопасен и пълноценен живот в общността, социалното включване и координирането на различни форми на

						подкрепа. Така заложените знания, умения и компетентности отразяват основните принципи на независимия живот и включването в общността по чл. 19 от Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ). Поради гореизложеното не е целесъобразно същата концептуална рамка да бъде допълнително обособявана като самостоятелен теоретичен блок, доколкото тя е заложена съдържателно и последователно в резултатите от ученето и критериите за тяхното оценяване.
				Супервизия и превенция на професионалното прегаряне — описанието на професията (т. 2.2) коректно посочва супервизията, но нито една ЕРУ не я включва като самостоятелен, оценяван резултат (само бегло в ЕРУ 8). Предвид документираните нива на burnout в сектора, предлагам обособяването ѝ — по подобие на ирландските QQI awards ниво 5	**Не се приема**	В РУ 8.1 „Разпознава рисковете и изпълнява безопасни действия при възникване на кризи“ е включена компетентност за превантивно

				(Care Support) и германските стандарти за Sozialassistenz/Heilerziehungspflege;		подпомагане на себе си и колегите за намаляване на стреса и професионалното прегаряне, като темата е поставена в контекста на управлението на рисковете и кризите в работния процес. Супервизията е посочена и в описанието на професията като механизъм за професионална подкрепа и развитие. Проектът на Държавен образователен стандарт (ДОС) е структуриран около основните професионални знания, умения и компетентности, а не върху изчерпателното обособяване на всички инструменти и механизми за тяхното поддържане. Във връзка с гореизложеното, превенцията за професионалното прегаряне е заложена като професионална

						компетентност, а супервизията – като инструмент за професионална подкрепа. Настоящият подход съответства на цялостната структура на проекта на ДОС и поради този факт не е целесъобразно създаването на отделна единица резултат от учене.
				Дигитална компетентност — ЕРУ 7 се свежда основно до „въвеждане в регистри"; предлагам привързване към рамката DigComp 2.2 и включване на помощни технологии (assistive technology) за потребителите.	**Приема се**	
				10. Практическо обучение. Липсва определено минимално съотношение теория/практика. В сравнимите европейски модели (германския дуален модел, нидерландския МВО ниво 3-4) обучението в реална работна среда е преобладаващо. Предлагам ДОС да	**Не се приема**	Предложението не се приема, тъй като е извън предметния обхват на разработения проект на ДОС за придобиване на квалификация по професия. Съгласно

				установи минимален дял практика в реални социални услуги.		чл. 10 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО), „Придобиването на професионална квалификация в системата на професионалното образование и обучение се регламентира с рамкови програми, утвърдени от министъра на образованието и науката“. Структурата на учебния план, разпределението на задължителните учебни часове по теория и практика на професията по видове професионална подготовка се регламентира в рамковите програми.
				11. Валидиране на предходен опит. Значителна част от потенциалните кандидати вече работят в сектора без формална квалификация. Предлагам изрична препратка към механизма за	Не се приема	Валидирането на професионални знания, умения и компетентности е регламентирано в Наредба № 2 от 13

				валидиране по Наредба № 2/2018 г. и Препоръка 2012/С 398/01, както и издаване на Europass приложение към свидетелството.		ноември 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности. Структурните елементи на ДОС са съобразени с чл. 13а от ЗПОО, според който валидирането не е елемент от съдържанието на ДОС. Съдържанието на ДОС е изготвено в съответствие с утвърдената структура на рамка на ДОС за придобиване на квалификация по професиите от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по § 58, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение (обн. ДВ, бр. 27 от 2024 г.) съгласно заповед №

				12. Участие на заинтересованите страни. Съгласно чл. 4, § 3 КПХУ при разработване на политики, засягащи хора с увреждания, държавите се консултират активно с представителните им организации. Предлагам учебните	Не се приема	РД09-4194 от 01.11.2024 г. на министъра на образованието и науката. Нормативната разпоредба на чл. 38, ал. 6 от ЗПОО регламентира, че „Придобилият свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение по свое желание може да получи Европейско приложение“. Европейското приложение се издава по желание на лицето и не представлява задължителен елемент от съдържанието на ДОС, поради което регламентирането му не е предмет на настоящия проект. Предложението е извън предметния обхват на проекта на ДОС за придобиване на квалификация по професията.

				програми по този ДОС да се разработват с участие на организации на потребители и доставчици на социални услуги.		Учебните програми се разработват по реда на Закона за професионалното образование и обучение.
				13. Изисквания към обучаващите. Ограничаването до направления „Социални дейности", „Психология", „Педагогика" и „Социална педагогика" изключва релевантни специалисти — медицински специалисти (за модулите по първа долекарска помощ и грижи), юристи (за нормативната уредба), специалисти по рехабилитация. Предлагам разширяване с изискване за доказан практически опит. Освен това формулировката „Препоръчително е…" за периодичното актуализиране на квалификацията на обучаващите е лоша нормативна техника — препоръки нямат място в нормативен акт; текстът следва да стане императивен или да отпадне.	Не се приема	В т. 6 „Изисквания към обучаващите“ от проекта на ДОС за придобиване на квалификация по професията „Подпомагане на лица от уязвими групи“ са посочени професионалните направления, като са съобразени с характера и профила на професията. При предоставянето на социални услуги оценката на потребностите и планирането на подкрепата се осъществяват при прилагане на индивидуален и мултидисциплинарен подход. При този подход различните специалисти

						допринасят със своята специфична експертиза в зависимост от установените потребности на лицето. Предвид посочените съображения, медицински лица, рехабилитатори, юристи и други експерти могат да бъдат ангажирани в мултидисциплинарния екип съобразно конкретните потребности, без това да налага включването на съответните професионални направления сред общите изисквания към обучаващите по ДОС. Тяхната експертиза е специфична и се отнася до конкретни потребности, докато ДОС е насочен към изграждането на базовите професионални знания, умения и компетентности по професията. По отношение на

						първата долекарска помощ следва да се отчете и нормативно регламентираната подготовка на специалистите, работещи в сферата на социалните услуги, поради което не е необходимо медицинската професионална квалификация да бъде поставяна като общо изискване към обучаващите по ДОС. Препоръката за въвеждането на допълнително изискване за доказан практически опит ще създаде неоправдани ограничения в осигуряването на системата за професионално образование и обучение с квалифицирани специалисти. Проектът на ДОС определя изискванията за релевантно висше образование и професионална

						компетентност на обучаващите. Формулировката „Препоръчително е“ относно периодичното актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности има характер на насока за професионално усъвършенстване на всеки обучаващ. Този текст представлява утвърдена практика във всяка Наредба за придобиване на професионална квалификация.
				14. Медицинско изискване към кандидатите (т. 1.2). Изискването за „медицински документ, доказващ, че	Не се приема	Формулировката на т. 1.2. от проекта на ДОС „Здравословното състояние на

				професията не е противопоказна" е без посочен вид документ, издател и критерии. Така формулирано, създава риск от непоследователно прилагане и косвена дискриминация спрямо кандидати с увреждания — в напрежение с чл. 4 от Закона за защита от дискриминация, Директива 2000/78/ЕО и чл. 27 КПХУ. Предлагам прецизиране.		кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна“ кореспондира с чл. 14, ал. 3 от ЗПОО. Този текст представлява утвърдена нормативна практика в наредбите за придобиване на квалификация по професии. Видът на медицинския документ, редът за издаването му и медицинските критерии се определят по реда на приложимата нормативна уредба в сферата на здравеопазването и не следва да се пояснява в ДОС.

				15. Достъпност на материалната база. Т. 5 не съдържа изискване за физическа и информационна достъпност на учебната среда. Предлагам изрично изискване за съответствие с Наредба № РД-02-20-2 от 2021 г. за достъпна среда — особено уместно за професия, подготвяща специалисти за работа именно с хора с увреждания. **На основание чл. 26, ал. 5 от Закона за нормативните актове моля всяко от изложените по-горе възражения, бележки и предложения да бъде разгледано и отразено в справката за постъпилите предложения като отделна позиция, с изрични самостоятелни мотиви за приемането или отхвърлянето му, без обединяване или общ отговор по няколко точки.**	Не се приема	Изискванията за физическа и информационна достъпност на средата са регламентирани в приложимата нормативна уредба и се прилагат по отношение на съответните обучаващи институции. Поради това не е необходимо тяхното повторно регламентиране в ДОС. Поради изложеното не се налага изменение на т. 5 от проекта на ДОС.